

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Varaždin

KLASA: 041-01/24-03/44
URBROJ: 613-07-24-26
Varaždin, 31. listopada 2024.

Izvješće o obavljenoj financijskoj reviziji

**Ključ Hrvatske
za 2023.**

S A D R Ź A J

stranica

I.	MIŠLJENJE	1
II.	PODACI O STRANCI	5
	Djelokrug i unutarnje ustrojstvo	5
	Sustav unutarnjih kontrola	5
	Planiranje	6
	Financijski izvještaji	7
III.	REVIZIJA ZA 2023.	12
	Ciljevi i područja revizije	12
	Kriteriji za izražavanje mišljenja	12
	Metode i postupci revizije	13
	Nalaz za 2023.	14
	Provedba naloga i preporuka	20

I. MIŠLJENJE

Na temelju odredaba članaka 19. i 21. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 25/19), obavljena je financijska revizija Ključa Hrvatske (dalje u tekstu: Stranka) za 2023.

Predmet revizije bili su godišnji financijski izvještaji, i to: Bilanca, Izvještaj o prihodima i rashodima, Bilješke uz Bilancu i Bilješke uz Izvještaj o prihodima i rashodima, Financijski plan, Program rada te Izvještaj o primljenim donacijama tijekom godine.

Osim godišnjih financijskih izvještaja, predmet revizije bila je i usklađenost poslovanja Stranke sa zakonima, drugim propisima i unutarnjim aktima koji imaju značajan utjecaj na poslovanje. Revizijom usklađenosti poslovanja obuhvaćena su sljedeća područja: djelokrug i unutarnje ustrojstvo, sustav unutarnjih kontrola, planiranje, prihodi, rashodi te imovina, obveze i vlastiti izvori.

Revizija je planirana i obavljena u cilju izražavanja mišljenja jesu li financijski izvještaji u svim značajnim odrednicama sastavljeni u skladu s primjenjivim okvirom financijskog izvještavanja, a poslovanje usklađeno sa zakonima, drugim propisima i unutarnjim aktima.

O financijskim izvještajima i usklađenosti poslovanja izražena su suzdržana mišljenja.

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim Okvirom profesionalnih načela, standarda i smjernica Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) (Narodne novine 66/23) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

A) SUZDRŽANO MIŠLJENJE O FINACIJSKIM IZVJEŠTAJIMA

Državni ured za reviziju izražava suzdržano mišljenje o financijskim izvještajima Stranke za 2023., zbog nemogućnosti pribavljanja dostatnih i primjerenih revizijskih dokaza, što je opisano u odjeljku Osnova za izražavanje suzdržanog mišljenja o financijskim izvještajima.

Osnova za izražavanje suzdržanog mišljenja o financijskim izvještajima

Mišljenje o financijskim izvještajima izraženo je u skladu s ISSAI 200 Načelima financijske revizije i pripadajućim revizijskim standardima.

Činjenice koje su utjecale na izražavanje suzdržanog mišljenja opisane su u nastavku.

- Državnom uredu za reviziju Stranka nije dostavila poslovne knjige dvojnog knjigovodstva (dnevnik, glavnu knjigu i pomoćne knjige), kao ni druge pomoćne evidencije i pripadajuću knjigovodstvenu dokumentaciju za 2023. S obzirom na navedeno, podatke iskazane u Financijskim izvještajima Stranke za 2023. (koji su dostavljeni Državnom uredu za reviziju unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja) nije moguće usporediti s podacima evidentiranim u poslovnim knjigama te se ne može provjeriti točnost, istinitost, pouzdanost i vjerodostojnost financijskih izvještaja, kao ni primjena propisa u vezi s financijsko-računovodstvenim poslovanjem Stranke u 2023.

Zbog nemogućnosti pribavljanja dostatnih i primjerenih revizijskih dokaza, Državni ured za reviziju ne može izraziti mišljenje o tome jesu li Financijski izvještaji Stranke za 2023. u svim značajnim odrednicama sastavljeni u skladu s primjenjivim okvirom financijskog izvještavanja, a poslovne knjige vođene u skladu s odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu te propisima o računovodstvu za neprofitne organizacije.

Za 2023. sastavljeni su propisani financijski izvještaji: Bilanca, Izvještaj o prihodima i rashodima te Bilješke uz Bilancu i Bilješke uz Izvještaj o prihodima i rashodima. Financijski izvještaji s priložima (Program rada i Financijski plan za 2023. te Izvještaj o primljenim donacijama za financiranje redovne političke aktivnosti u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2023.) dostavljeni su Državnom uredu za reviziju i Državnom izbornom povjerenstvu 6. ožujka 2024. (izvan zakonom propisanog roka) unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja i objavljeni su na mrežnim stranicama Državnog izbornog povjerenstva.

Bilješke uz Bilancu sadrže dopunu i obrazloženje podataka, a Bilješke uz Izvještaj o prihodima i rashodima ne sadrže razloge zbog kojih je došlo do većih odstupanja u odnosu na ostvarenje prethodne godine. Naime, prihodi od dobrovoljnih priloga (donacija) su, u odnosu na prethodnu godinu, ostvareni više za 10.496,50 eura ili 96,9 %, dok su prihodi od članarina i članskih doprinosa ostvareni manje za 47,78 eura ili 90,0 %. Prihodi od naknada šteta i otpisa obveza u 2023. nisu ostvareni. Nadalje, vrijednosno najznačajnije smanjenje rashoda u odnosu na prethodnu godinu odnosi se na rashode amortizacije, i to za 824,04 eura ili 67,4 % i rashode za usluge za 2.688,95 eura ili 34,3 %. U okviru rashoda za usluge značajnije smanjenje odnosi se na zakupnine i najamnine koje su manje za 426,18 eura ili 95,0 %. Rashodi za naknade troškova službenih putovanja, usluge tekućeg i investicijskog održavanja, komunalne usluge, druge usluge i ugovorene kazne i druge naknade šteta nisu ostvareni u 2023. (točka 3. Nalaza)

B) SUZDRŽANO MIŠLJENJE O USKLAĐENOSTI POSLOVANJA

Državni ured za reviziju izražava suzdržano mišljenje o usklađenosti poslovanja Stranke za 2023. sa zakonima, drugim propisima i unutarnjim aktima, navedenim u poglavlju III. REVIZIJA ZA 2023. pod naslovom Kriteriji za izražavanje mišljenja, zbog nemogućnosti pribavljanja dostatnih i primjerenih revizijskih dokaza, što je opisano u odjeljku Osnova za izražavanje suzdržanog mišljenja o usklađenosti poslovanja.

Osnova za izražavanje suzdržanog mišljenja o usklađenosti poslovanja

Mišljenje o usklađenosti poslovanja izraženo je u skladu s ISSAI 400 Načelima revizije usklađenosti i pripadajućim revizijskim standardima.

Činjenice koje su utjecale na izražavanje suzdržanog mišljenja opisane su u nastavku.

- Stranka je upisana u Registar političkih stranaka u lipnju 2011. pod nazivom Živi zid.

Na temelju zahtjeva Stranke, Ministarstvo pravosuđa i uprave (od svibnja 2024. Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije) donijelo je u svibnju 2022. rješenje kojim je naziv Stranke promijenjen u Ključ Hrvatske, skraćeni naziv Ključ. Prema uvidu u Registar političkih stranaka tijekom obavljanja revizije (rujan 2024.), Stranka je aktivna (OIB 84052989092), sjedište Stranke je Martićeva 67, Zagreb, a osoba koja predstavlja i zastupa Stranku je Lovre Crvelin, predsjednik Stranke; od 26 ustrojstvenih oblika, 24 su brisana, a dva (Gradska organizacija Grada Mursko Središće i Općinska organizacija Dekanovec) su aktivna. U Registru neprofitnih organizacija, pod OIB 84052989092 upisana je politička stranka Savez za promjene (zadnja promjena je izvršena u ožujku 2014.). Mrežna stranica Stranke (<https://kljuchhrvatske.hr/>), kao i profil na društvenoj mreži Facebook (<https://www.facebook.com/kljuchhrvatske>), u vrijeme obavljanja revizije, nisu aktivni ni dostupni.

Prema podacima iz Financijskih izvještaja Stranke za 2023., ukupni prihodi su iskazani u iznosu od 24.052,14 eura te Državni ured za reviziju ima zakonsku obvezu obaviti reviziju Stranke za 2023. Za potrebe obavljanja revizije, Stranka do konca rujna 2024. Državnom uredu za reviziju nije dostavila statut, kao ni druge opće i pojedinačne akte (između ostalog, pravilnike, odluke, zaključke, zapisnike) vezane za svoj djelokrug i unutarnje ustrojstvo, sustav unutarnjih kontrola, prihode te rashode.

Zbog nemogućnosti pribavljanja dostatnih i primjerenih revizijskih dokaza, Državni ured za reviziju ne može provjeriti je li poslovanje Stranke usklađeno sa zakonima, drugim propisima i unutarnjim aktima (između ostalog, nije moguće provjeriti primjenu zakona i drugih propisa u vezi s organizacijom Stranke, pravilnost stjecanja prihoda i ostvarenja rashoda, odnosno provjeriti jesu li financijska sredstva korištena isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih programom i statutom Stranke, provedbu značajnijeg dijela naloga i preporuka iz prošle revizije, kao i pravilnost izvršenja drugih transakcija). (točka 1. Nalaza)

Obveze Stranke

Stranka je obvezna pripremiti, sastaviti i objaviti financijske izvještaje u skladu s primjenjivim okvirom financijskog izvještavanja, uspostaviti unutarnje kontrole u cilju sastavljanja financijskih izvještaja bez pogrešnog iskazivanja zbog prijevare ili pogreške te namjenski i svrhovito koristiti sredstva i voditi poslovanje usklađeno sa zakonima, drugim propisima i unutarnjim aktima.

Obveze Državnog ureda za reviziju

U skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizijskih institucija (ISSAI), cilj revizije je steći razumno uvjerenje jesu li financijski izvještaji kao cjelina sastavljeni bez značajno pogrešnog iskazivanja podataka zbog prijevare ili pogreške, provjeriti usklađenost poslovanja sa zakonima, drugim propisima i unutarnjim aktima te sastaviti izvješće o obavljenoj reviziji. Razumno uvjerenje je visoka razina uvjerenja, ali nije jamstvo da će revizija obavljena u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizijskih institucija (ISSAI) uvijek otkriti značajno pogrešno iskazivanje kada ono postoji, jer se revizija obavlja na temelju uzorka.

Obavljanjem revizije, državni revizori procjenjuju rizike značajno pogrešnog iskazivanja podataka u financijskim izvještajima te rizike da se poslovanje ne vodi u skladu sa zakonima, drugim propisima i unutarnjim aktima. Na temelju procjene rizika određuju revizijski pristup i postupke te pribavljaju dostatne i primjerene revizijske dokaze koji osiguravaju osnovu za izražavanje mišljenja. Također, provjeravaju unutarnje kontrole značajne za pripremu, sastavljanje i objavu financijskih izvještaja te unutarnje kontrole koje osiguravaju usklađenost poslovanja.

Državni ured za reviziju izražava mišljenje o financijskim izvještajima i mišljenje o usklađenosti poslovanja sa zakonima, drugim propisima i unutarnjim aktima, navedenim u poglavlju III. REVIZIJA ZA 2023. pod naslovom Kriteriji za izražavanje mišljenja.

II. PODACI O STRANCI

Djelokrug i unutarnje ustrojstvo

Stranka je upisana u Registar političkih stranaka u lipnju 2011. pod nazivom Živi zid. Na temelju zahtjeva Stranke, Ministarstvo pravosuđa i uprave (od svibnja 2024. Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije) donijelo je u svibnju 2022. rješenje kojim je naziv Stranke promijenjen u Ključ Hrvatske, skraćeni naziv Ključ. Prema uvidu u Registar političkih stranaka tijekom obavljanja revizije (rujan 2024.), Stranka je aktivna (OIB 84052989092), sjedište Stranke je Martićeva 67, Zagreb, a osoba koja predstavlja i zastupa Stranku je Lovre Crvelin, predsjednik Stranke; od 26 ustrojstvenih oblika, 24 su brisana, a dva (Gradska organizacija Grada Mursko Središće i Općinska organizacija Dekanovec) su aktivna. U Registru neprofitnih organizacija, pod OIB 84052989092 upisana je politička stranka Savez za promjene (zadnja promjena je izvršena u ožujku 2014.).

Za potrebe obavljanja revizije, Stranka do konca rujna 2024. Državnom uredu za reviziju nije dostavila statut, kao ni druge opće i pojedinačne akte (između ostalog, pravilnike, odluke, zaključke, zapisnike) vezane za svoj djelokrug i unutarnje ustrojstvo. Također, u vrijeme obavljanja revizije više nije aktivna mrežna stranica Stranke (<https://kljuchrvatske.hr/>), kao ni profil na društvenoj mreži Facebook (<https://www.facebook.com/kljuchrvatske>).

Statutom iz veljače 2022. (preuzet tijekom obavljanja revizije za prethodnu godinu, koja je završena 10. listopada 2023.), uređeni su i utvrđeni: naziv, znak, sjedište, ciljevi, način informiranja javnosti, načela djelovanja, prava i obveze članova, oblici organiziranja, organi i tijela Stranke, način njihova izbora i opoziva, imenovanja i smjenjivanja, trajanje mandata, sredstva za rad, prestanak rada te druga pitanja od interesa za članstvo i rad Stranke. Prema navedenom Statutu, politika Stranke izražena je u njezinom Statutu, Programu, deklaracijama, rezolucijama i odlukama Glavne skupštine Stranke te općim i pojedinačnim aktima upravnih tijela Stranke. Prema odredbama članka 20., 35. i 39. Statuta, središnja tijela Stranke su: Glavna skupština, Glavni odbor, Predsjednik i Nadzorni odbor; upravna tijela Stranke su: Glavna skupština, Predsjednik i Glavni odbor, a osim ovih stalnih tijela, mogu se osnovati i privremena radna tijela (radne grupe). Izvršno i stručno-operativno tijelo Glavnog odbora, predsjednika i Nadzornog odbora Stranke je Tajništvo Stranke, a njegovim radom rukovodi glavni tajnik Stranke (bira ga i razrješuje Glavni odbor). Prihodi Stranke su prihodi od članarina, dobrovoljnih priloga (donacija), izdavačke djelatnosti, prodaje propagandnog materijala, organizacije stranačkih manifestacija i drugih propisima dozvoljenih izvora.

Koncem 2023. Stranka je imala jednu zaposlenicu (navedeno u Bilješkama uz financijske izvještaje, u dijelu podataka o Stranci).

Sustav unutarnjih kontrola

Prema odredbama članka 3. Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija (Narodne novine 121/14 i 114/22), poslovanje neprofitne organizacije treba se temeljiti na načelu dobrog financijskog upravljanja i kontrola te načelu javnosti i transparentnosti. Financijsko upravljanje i kontrole su sustav unutarnjih kontrola kojim se osigurava, upravljajući rizicima, razumna sigurnost da će se u ostvarivanju ciljeva neprofitne organizacije sredstva koristiti namjenski, etično, ekonomično, djelotvorno i učinkovito.

S obzirom na to da Stranka tijekom obavljanja revizije (od srpnja do rujna 2024.) nije Državnom uredu za reviziju dostavila dokumentaciju i informacije za potrebe obavljanja revizije, nije moguće utvrditi je li sustav unutarnjih kontrola dovoljno učinkovit te je li Stranka uspostavila odgovarajući informatički sustav. Etičkim kodeksom iz siječnja 2017. (dio dokumentacije pribavljene u reviziji prethodne godine) uređena su etička načela i pravila ponašanja Stranke.

Također, nije moguće utvrditi ni način unutarnje i vanjske komunikacije Stranke (u vrijeme obavljanja revizije, mrežna stranica Stranke te profil na društvenoj mreži Facebook nisu aktivni ni dostupni).

Planiranje

Financijski plan i Godišnji program rada za 2023. doneseni su u prosincu 2022., na sjednici Glavnog odbora (kako je navedeno u uvodnim dijelovima navedenih dokumenata).

Financijskim planom prihodi su planirani u iznosu od 23.554,45 eura, a rashodi u iznosu od 17.604,00 eura. Planirani rezultat poslovanja za koji se očekivalo da će ga Stranka ostvariti na 31. prosinca 2023. nije obuhvaćen Financijskim planom. Financijski plan sastoji se od Plana prihoda i rashoda, Plana zaduživanja i otplata te obrazloženja skupina prihoda i rashoda, a ne sadrži obrazloženja programa, aktivnosti i projekata koji se planiraju provoditi u godini za koju se donosi Financijski plan. Planirani prihodi odnose se na prihode od dobrovoljnih priloga (donacija) u iznosu od 20.000,00 eura, prihode po posebnim propisima iz ostalih izvora u iznosu od 2.654,45 eura, prihode od imovine u iznosu od 500,00 eura, druge prihode u iznosu od 300,00 eura te prihode od članarina i članskih doprinosa u iznosu od 100,00 eura. Planirani rashodi odnose se na rashode za zaposlene u iznosu od 10.354,00 eura, materijalne rashode u iznosu od 6.500,00 eura (vrijednosno značajniji su planirani za usluge u iznosu od 5.650,00 eura), rashode amortizacije u iznosu od 500,00 eura i financijske rashode u iznosu od 250,00 eura.

Godišnjim programom rada za 2023. planirane su aktivnosti koje se odnose na organizaciju Stranke, promociju planiranih aktivnosti i ciljeva u 2023. te izgradnju financijske strukture. Godišnjim programom rada rashodi za predviđene aktivnosti planirani su u ukupnom iznosu od 20.754,45 eura, što je više za 3.150,45 eura ili 17,9 % od rashoda planiranih Financijskim planom. Za organizaciju Stranke (održavanje sastanaka tijela Stranke, skupova i kongresa, rad s članovima i simpatizerima Stranke kroz terenske i druge aktivnosti te jačanje učinkovitosti, unutarnje komunikacije i koordinacije) planirano je ukupno 15.754,45 eura, a za promociju planiranih aktivnosti i ciljeva (objavu promotivnih poruka i materijala na lokalnim postajama i tiskovinama, komunikaciju sa zainteresiranom javnošću i medijima, kao i jačanje prisutnosti na društvenih mrežama te poticanje članstva na aktivno sudjelovanje u radu Stranke) 5.000,00 eura. Navedene aktivnosti planirano je financirati iz članarina i članskih doprinosa (100,00 eura), prihoda po posebnim propisima (2.654,45 eura) te dobrovoljnim priložima / donacijama (20.000,00 eura). Kao izvor financiranja u Godišnjem programu rada nisu navedeni prihodi (od imovine i otpisa obveza) koji su Financijskim planom planirani u ukupnom iznosu od 800,00 eura. Nadalje, u Godišnjem programu rada su, osim aktivnosti navedeni i ciljevi koji se njihovim provođenjem planiraju ostvariti, međutim rashodi za predviđene aktivnosti planirani su u ukupnim iznosima, što onemogućava praćenje ostvarenja vrste rashoda za određenu aktivnost.

S obzirom na nedostavljanje dokumentacije potrebne za obavljanje revizije, ne može se potvrditi sastavljanje izvješća i izvršenja Godišnjeg programa rada i Financijskog plana.

Financijski izvještaji

Stranka je obvezna voditi poslovne knjige i sastavljati financijske izvještaje prema odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu (Narodne novine 29/19 i 98/19) te propisima o računovodstvu za neprofitne organizacije.

Za 2023. sastavljeni su propisani financijski izvještaji: Bilanca, Izvještaj o prihodima i rashodima te Bilješke uz Bilancu i Bilješke uz Izvještaj o prihodima i rashodima. Financijski izvještaji s priložima (Program rada i Financijski plan za 2023. te Izvještaj o primljenim donacijama za financiranje redovne političke aktivnosti u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2023.) dostavljeni su Državnom uredu za reviziju i Državnom izbornom povjerenstvu 6. ožujka 2024. (izvan zakonom propisanog roka) unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja i objavljeni su na mrežnim stranicama Državnog izbornog povjerenstva. Istovjetnost objavljenih podataka s podacima evidentiranim u poslovnim knjigama Stranke revizijom se ne može potvrditi.

a) Izvještaj o prihodima i rashodima

Prema podacima iz Izvještaja o prihodima i rashodima za 2023., ukupni prihodi ostvareni su u iznosu od 24.052,14 eura, što je 7.558,54 eura ili 45,8 % više u odnosu na prethodnu godinu. Ostvareni ukupni prihodi su u odnosu na planirane veći za 497,69 eura ili 2,1 %.

U tablici broj 1 daju se podaci o ostvarenim prihodima.

Tablica broj 1

Ostvareni prihodi

u eurima

Redni broj	Prihodi	Ostvareno za 2022.	Ostvareno za 2023.	Indeks (3/2)
	1	2	3	4
1.	Prihodi iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	2.770,59	2.716,82	98,1
2.	Prihodi od članarina i članskih doprinosa	53,09	5,31	10,0
3.	Prihodi od dobrovoljnih priloga (donacija)	10.833,50	21.330,00	196,9
4.	Drugi prihodi	2.836,42	0,01	-
	Ukupni prihodi	16.493,60	24.052,14	145,8

Vrijednosno najznačajniji prihodi su od dobrovoljnih priloga (donacija) u iznosu od 21.330,00 eura ili 88,7 % ukupno ostvarenih prihoda. Svi drugi prihodi iznose 2.722,14 eura i imaju udjel od 11,3 % u ukupnim prihodima.

U odnosu na prethodnu godinu, vrijednosno značajnije povećanje odnosi se na prihode od dobrovoljnih priloga (donacija) za 10.496,50 eura ili 96,9 %.

Prihodi iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ostvareni su u iznosu od 2.716,82 eura. Prema odredbama članaka 6. i 10. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, pravo na redovito godišnje financiranje iz sredstava proračuna jedinice samouprave imaju političke stranke koje su prema konačnim rezultatima izbora dobile mjesto člana u predstavničkom tijelu jedinice samouprave i nezavisni vijećnici, a odluku o raspoređivanju sredstava iz proračuna jedinice samouprave donosi predstavničko tijelo jedinice samouprave.

Prema Odluci o raspoređivanju sredstava za rad političkih stranaka i nezavisnih vijećnika zastupljenih u Gradskom vijeću Grada Vinkovaca za 2023., objavljenoj na mrežnoj stranici Grada Vinkovaca, za dva člana Stranke raspoređena su sredstva u iznosu od 2.654,46 eura. Za preostali iznos iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u iznosu od 62,36 eura ne može se potvrditi na koju se jedinicu samouprave odnosi (u Bilješkama uz financijske izvještaje u dijelu koji se odnosi na Izvještaj o prihodima i rashodima nema detaljnijeg obrazloženja o navedenom).

Prihodi od članarina i članskih doprinosa ostvareni su u iznosu od 5,31 euro. Odredbama članaka 12. do 16. i 39. Statuta (iz veljače 2022.), kao prihodi Stranke utvrđeni su i prihodi od članarina, ali i prava, obveze, disciplinske mjere i prestanak članstva. Između ostalog, članovi su dužni redovito plaćati članarinu u skladu s odlukama Glavnog odbora, a visina članarine ovisi o vrstama primanja i socijalnom stanju svakog člana. Prema Pravilniku o članarinama iz siječnja 2021. (dio dokumentacije pribavljene u reviziji prethodne godine), članarina iznosi 40,00 kn godišnje odnosno 5,31 euro, ali nije obvezna. Iz navedenog proizlazi da se ostvareni prihodi (5,31 euro) odnose na jednu uplaćenu članarinu (revizijom se ne može potvrditi jesu li sastavljene propisane evidencije i potvrda za primljenu članarinu).

Prihodi od dobrovoljnih priloga (donacija) ostvareni su u iznosu od 21.330,00 eura. Prema Izvješću o primljenim donacijama za financiranje redovne političke aktivnosti od 1. siječnja do 31. prosinca 2023. odnose se na dobrovoljne priloge (donacije) od sedam fizičkih osoba u novcu u pojedinačnim iznosima od 230,00 eura do 3.000,00 eura za financiranje redovne političke aktivnosti, a iznosi primljenih pojedinačnih dobrovoljnih priloga (donacija) fizičkih osoba u skladu su s iznosima koji su propisani odredbama članka 19. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu. Revizijom se ne može potvrditi je li Stranka vodila evidenciju o primitku dobrovoljnih priloga (donacija) za potporu političkog djelovanja te izdavala potvrde u skladu s odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu i Pravilnika o načinu vođenja evidencija, izdavanja potvrda te unosa izvješća o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu u informacijski sustav za nadzor financiranja (Narodne novine 71/19).

Prema podacima iz Izvještaja o prihodima i rashodima za 2023., ukupni rashodi ostvareni su u iznosu od 17.733,44 eura, što je 1.405,58 eura ili 7,3 % manje u odnosu na prethodnu godinu. Ostvareni ukupni rashodi su u odnosu na planirane veći za 129,44 eura ili 0,7 %.

U tablici broj 2 daju se podaci o ostvarenim rashodima.

Tablica broj 2

Ostvareni rashodi

u eurima

Redni broj	Rashodi	Ostvareno za 2022.	Ostvareno za 2023.	Indeks (3/2)
	1	2	3	4
1.	Rashodi za zaposlene	9.067,88	10.319,25	113,8
2.	Materijalni rashodi	8.417,68	6.795,72	80,7
2.1.	Rashodi za promidžbu i informiranje	595,66	389,24	65,3
2.2.	Drugi materijalni rashodi	7.822,02	6.406,48	81,9
3.	Rashodi amortizacije	1.222,24	398,20	32,6
4.	Financijski rashodi	230,81	220,27	95,4
5.	Drugi rashodi	200,41	0,00	-
	Ukupni rashodi	19.139,02	17.733,44	92,7
	Ukupni prihodi (veza Tablica broj 1)	16.493,60	24.052,14	145,8
	Višak prihoda	0,00	6.318,70	-
	Manjak prihoda	2.645,42	0,00	-

Vrijednosno značajniji su rashodi za zaposlene u iznosu od 10.319,25 eura ili 58,2 % i materijalni rashodi u iznosu od 6.795,72 eura ili 38,3 % ukupno ostvarenih rashoda. Svi drugi rashodi iznose 618,47 eura i imaju udjel od 3,5 % u ukupnim rashodima.

U odnosu na prethodnu godinu, više su ostvareni rashodi za zaposlene za 1.251,37 eura ili 13,8 %, a manje su ostvareni materijalni rashodi za 1.621,96 eura ili 19,3 %.

Rashodi za zaposlene ostvareni su u iznosu od 10.319,25 eura, a odnose se na rashode za plaće za redovan rad (brutoplaće) jedne zaposlenice Stranke (kako je navedeno u Bilješkama uz financijske izvještaje, u dijelu koji se odnosi na podatke o Stranci) u iznosu od 8.372,74 eura, doprinose na plaće u iznosu od 1.373,15 eura te druge rashode za zaposlenicu u iznosu od 573,36 eura. Revizijom se ne može potvrditi jesu li plaće obračunane i isplaćene na temelju propisa koji uređuju način obračuna i isplatu plaća, kao i ugovora o radu sa zaposlenicom.

Rashodi za promidžbu i informiranje ostvareni su u iznosu od 389,24 eura (ne može se potvrditi jesu li ostvareni za redovno poslovanje Stranke).

Drugi materijalni rashodi ostvareni su u iznosu od 6.406,48 eura, a odnose se na intelektualne i osobne usluge u iznosu od 3.286,68 eura, usluge telefona, pošte i prijevoza u iznosu od 1.448,00 eura, reprezentaciju u iznosu od 843,74 eura, premije osiguranja u iznosu od 805,50 eura te zakupnine i najamnine u iznosu od 22,56 eura.

Rashodi amortizacije ostvareni su u iznosu od 398,20 eura.

Financijski rashodi ostvareni su u iznosu od 220,27 eura, a odnose se na bankarske usluge i usluge platnog prometa u iznosu od 220,26 eura te zatezne kamate u iznosu od 0,01 euro.

Višak prihoda za 2023. iznosi 6.318,70 eura. Višak prihoda prenesen iz prethodne godine iskazan je u iznosu od 1.281,04 eura te višak prihoda raspoloživ u sljedećem razdoblju iznosi 7.599,74 eura.

b) Bilanca

Prema podacima iz Bilance na dan 31. prosinca 2023., ukupna vrijednost imovine te obveza i vlastitih izvora iskazana je u iznosu od 10.835,31 euro.

U tablici broj 3 daju se podaci o vrijednosti imovine te obveza i vlastitih izvora početkom i koncem 2023.

Tablica broj 3

Vrijednost imovine te obveza i vlastitih izvora

u eurima

Redni broj	Opis	1. siječnja 2023.	31. prosinca 2023.	Indeks (3/2)
	1	2	3	4
1.	Nefinancijska imovina	530,90	132,69	25,0
1.1.	Proizvedena dugotrajna imovina	530,90	132,69	25,0
2.	Financijska imovina	2.767,51	10.702,62	386,7
2.1.	Novac u banci i blagajni	192,44	7.849,94	4 079,2
2.2.	Depoziti, jamčevni polozi i potraživanja od zaposlenih te za više plaćene poreze i drugo	532,74	2.852,68	535,5
2.3.	Zajmovi	1.831,57	0,00	-
2.4.	Potraživanja za prihode	210,76	0,00	-
	Ukupno imovina	3.298,41	10.835,31	328,5
3.	Obveze	2.017,37	3.235,57	160,4
3.1.	Obveze za rashode	2.017,37	3.235,57	160,4
4.	Vlastiti izvori	1.281,04	7.599,74	593,2
	Ukupno obveze i vlastiti izvori	3.298,41	10.835,31	328,5

Ukupna vrijednost imovine te obveza i vlastitih izvora iskazana je koncem 2023. u iznosu od 10.835,31 euro i u odnosu na prethodno razdoblje veća je za 7.536,90 eura ili 228,5 %. Vrijednost nefinancijske imovine manja je za 398,21 euro ili 75,0 % (zbog ispravka vrijednosti), dok je financijska imovina veća za 7.935,11 eura ili 286,7 % (vrijednosno značajnije povećanje odnosi se na novac u banci); vlastiti izvori su veći za 6.318,70 eura ili 493,3 %, odnosno za višak prihoda izvještajnog razdoblja.

Nefinancijska imovina u iznosu od 132,69 eura odnosi se na nabavnu vrijednost prijevoznih sredstava u iznosu od 38.317,54 eura i uređaja, strojeva i opreme za ostale namjene u iznosu od 13.196,41 euro te ispravak vrijednosti u iznosu od 51.381,26 eura.

Financijska imovina u iznosu od 10.702,62 eura odnosi se na novac u banci i blagajni u iznosu od 7.849,94 eura te depozite, jamčevne pologe i potraživanja od zaposlenih te za više plaćene poreze i drugo u iznosu od 2.852,68 eura. Prema podacima iz Bilance te Bilješkama uz financijske izvještaje, u dijelu u kojem se obrazlažu podaci iz Bilance, odnose se na potraživanje za predujmove u iznosu od 2.319,77 eura te potraživanja za više plaćene doprinose u iznosu od 532,69 eura.

Obveze za rashode u iznosu od 3.235,57 eura odnose se na obveze za predujmove, depozite, primljene jamčevine i ostale nespomenute obveze u iznosu od 1.164,17 eura, obveze za zaposlene (plaća za prosinac 2023., prema Bilješkama uz financijske izvještaje, u dijelu u kojem se obrazlažu podaci iz Bilance) u iznosu od 1.052,32 eura, obveze prema dobavljačima u iznosu od 939,05 eura, obveze za naknade troškova zaposlenici u iznosu od 47,78 eura i obveze za porez na dodanu vrijednost u iznosu od 32,25 eura.

Vlastiti izvori u iznosu od 7.599,74 eura odnose se na višak prihoda raspoloživ u sljedećem razdoblju.

III. REVIZIJA ZA 2023.

Ograničeni postupci revizije (uvidom u Financijske izvještaje za 2023. s propisanim prilogima koji su dostavljeni Državnom uredu za reviziju unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja) provedeni su od 15. srpnja do 31. listopada 2024.

Ciljevi i područja revizije

U skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizijskih institucija (ISSAI) i odredbama Zakona o Državnom uredu za reviziju, određeni su ciljevi financijske revizije.

Ciljevi revizije bili su:

- provjeriti istinitost i vjerodostojnost financijskih izvještaja
- provjeriti primjenu zakona i drugih propisa u vezi s organizacijom i financijsko-računovodstvenim poslovanjem
- provjeriti pravilnost stjecanja prihoda
- provjeriti pravilnost ostvarenja rashoda, odnosno provjeriti jesu li financijska sredstva korištena isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih programom i statutom političke stranke
- provjeriti provedbu naloga i preporuka iz prošle revizije
- provjeriti pravilnost izvršenja drugih transakcija.

Zbog ograničenih postupaka revizije, područja revizije nije bilo moguće odrediti na temelju procjene rizika pojave nepravilnosti zbog prijevare ili pogreške, niti je, radi procjene rizika, bilo moguće provjeriti unutarnje kontrole značajne za pripremu, sastavljanje i objavu financijskih izvještaja.

Kriteriji za izražavanje mišljenja

Kriteriji za izražavanje mišljenja o financijskim izvještajima su:

1. Zakon o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu
2. Zakon o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija
3. Pravilnik o izvještavanju u neprofitnom računovodstvu i Registru neprofitnih organizacija (Narodne novine 31/15, 67/17, 115/18 i 21/21)
4. Pravilnik o neprofitnom računovodstvu i računskom planu (Narodne novine 1/15, 25/17, 96/18, 103/18 – ispravak i 134/22).

Kriteriji za izražavanje mišljenja o usklađenosti poslovanja su:

1. Zakon o Državnom uredu za reviziju, članak 20. (Narodne novine 25/19)
2. Zakon o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu
3. Zakon o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija
4. Pravilnik o sustavu financijskog upravljanja i kontroli te izradi i izvršavanju financijskih planova neprofitnih organizacija (Narodne novine 119/15 i 134/22)
5. Pravilnik o načinu vođenja evidencija, izdavanja potvrda te unosa izvješća o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu u informacijski sustav za nadzor financiranja
6. Statut Stranke (veljača 2022.)
7. Godišnji program rada Stranke i Financijski plan (prosinac 2022.).

Metode i postupci revizije

Za potrebe prikupljanja revizijskih dokaza, proučena je i analizirana pravna regulativa te dokumentacija i informacije o poslovanju Stranke objavljene na mrežnim stranicama mjerodavnih tijela. Podaci iskazani u financijskim izvještajima uspoređeni su s podacima iz prethodnog razdoblja (i s podacima iz financijskog plana), u cilju utvrđivanja područja rizika. Također, pri utvrđivanju područja rizika, korištene su objave u elektroničkim medijima i tisku. Dokumentacija u vezi s područjima revizije: djelokrug i unutarnje ustrojstvo, sustav unutarnjih kontrola, računovodstveno poslovanje, prihodi, rashodi te imovina, obveze i vlastiti izvori (između ostalog, poslovne knjige ustrojene u 2023. i pripadajuća knjigovodstvena dokumentacija te popis imovine i obveza za 2023. i obračun amortizacije, ulazni računi, izvodi poslovne banke, obračun plaća i druga dokumentacija) nije provjerena s obzirom na to da Državnom uredu za reviziju nije dostavljena dokumentacija potrebna za obavljanje revizije. Dokumentacija u vezi s područjima revizije: planiranje i financijski izvještaji (Izvještaj o prihodima i rashodima, Bilanca, Bilješke uz Izvještaj o prihodima i rashodima, Bilješke uz Bilancu, s priložima: Program rada i Financijski plan za 2023. te Izvještaj o primljenim donacijama za financiranje redovne političke aktivnosti u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2023.), kao i provedba naloga i preporuka iz prošle revizije koja je obavljena za 2022. (u dijelu koji se odnosi na planiranje i financijske izvještaje) provjerena je na temelju godišnjih financijskih izvještaja s priložima dostavljenim Državnom uredu za reviziju unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja.

Nalaz za 2023.

Revizijom su obuhvaćena sljedeća područja: djelokrug i unutarnje ustrojstvo, sustav unutarnjih kontrola, planiranje, računovodstveno poslovanje, financijski izvještaji, prihodi, rashodi te imovina, obveze i vlastiti izvori.

Postupci revizije započeli su 15. srpnja 2024. Uspostavljen je telefonski kontakt s glavnim tajnikom Stranke (utvrđeno prema tada dostupnim informacijama), poslana je odluka o početku obavljanja revizije s uvodnim informacijama i popisom početne dokumentacije za obavljanje revizije (elektroničkom poštom kako je odredio glavni tajnik Stranke te zemaljskom poštom zakonskom zastupniku Stranke u kolovozu i rujnu 2024., koja je vraćena); također je dogovoreno da se buduća razmjena komunikacije obavlja putem e-pošte. Na dogovoreni način više puta je elektroničkom poštom zatražena dokumentacija i informacije potrebne za obavljanje revizije u skladu s odredbama Zakona o Državnom uredu za reviziju te Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu. Do konca rujna 2024. Državnom uredu za reviziju nije dostavljena zatražena dokumentacija niti je više bilo kontakta. Financijski izvještaji za 2023. s propisanim priložima preuzeti su iz informacijskog sustava za nadzor financiranja.

Obavljenom revizijom za 2023. utvrđene su nepravilnosti koje se odnose na djelokrug i unutarnje ustrojstvo, planiranje, računovodstveno poslovanje i financijske izvještaje.

1. Djelokrug i unutarnje ustrojstvo

1.1. Stranka je upisana u Registar političkih stranaka u lipnju 2011. pod nazivom Živi zid. Na temelju zahtjeva Stranke, Ministarstvo pravosuđa i uprave (od svibnja 2024. Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije) donijelo je u svibnju 2022. rješenje kojim je naziv Stranke promijenjen u Ključ Hrvatske, skraćeni naziv Ključ. Prema uvidu u Registar političkih stranaka tijekom obavljanja revizije (rujan 2024.), Stranka je aktivna (OIB 84052989092), sjedište Stranke je Martićeva 67, Zagreb, a osoba koja predstavlja i zastupa Stranku je Lovre Crvelin, predsjednik Stranke; od 26 ustrojstvenih oblika, 24 su brisana, a dva (Gradska organizacija Grada Mursko Središće i Općinska organizacija Dekanovec) su aktivna. U Registru neprofitnih organizacija, pod OIB 84052989092 upisana je politička stranka Savez za promjene (zadnja promjena je izvršena u ožujku 2014.). Mrežna stranica Stranke (<https://kljuchrvatske.hr/>), kao i profil na društvenoj mreži Facebook (<https://www.facebook.com/kljuchrvatske>), u vrijeme obavljanja revizije, nisu aktivni ni dostupni.

Prema odredbi članka 53., stavaka 1. i 2. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, između ostalog, revizija političkih stranaka se obavlja svake kalendarske godine za prethodnu godinu; reviziju političkih stranaka čiji su prihodi i vrijednost imovine, iskazani u godišnjim financijskim izvještajima, manji od 100.000,00 kn (13.272,28 eura), Državni ured za reviziju nije obavezan obavljati, a može je obavljati sukladno svojem planu i programu rada.

Prema podacima iz Financijskih izvještaja Stranke za 2023., ukupni prihodi su iskazani u iznosu od 24.052,14 eura te Državni ured za reviziju ima zakonsku obvezu obaviti reviziju Stranke za 2023.

Za potrebe obavljanja revizije, Stranka do konca rujna 2024. Državnom uredu za reviziju nije dostavila statut, kao ni druge opće i pojedinačne akte (između ostalog, pravilnike, odluke, zaključke, zapisnike) vezane za svoj djelokrug i unutarnje ustrojstvo, sustav unutarnjih kontrola, prihode te rashode.

Prema odredbama članka 20. Zakona o Državnom uredu za reviziju, zakonski predstavnik subjekta revizije obavezan je ovlaštenom državnim revizoru staviti na raspolaganje traženu dokumentaciju i informacije za potrebe obavljanja revizije, kao i omogućiti uvid u klasificirane dokumente radi obavljanja revizije. Također, prema odredbama članka 53., stavka 3. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumima, političke stranke (iz stavka 2. ovoga članka) dužne su Državnom uredu za reviziju dostaviti svu traženu dokumentaciju na njegov zahtjev.

Zbog nemogućnosti pribavljanja dostatnih i primjerenih revizijskih dokaza, Državni ured za reviziju ne može provjeriti je li poslovanje Stranke usklađeno sa zakonima, drugim propisima i unutarnjim aktima (između ostalog, nije moguće provjeriti primjenu zakona i drugih propisa u vezi s organizacijom Stranke, pravilnost stjecanja prihoda i ostvarenja rashoda, odnosno provjeriti jesu li financijska sredstva korištena isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih programom i statutom Stranke, provedbu značajnijeg dijela naloga i preporuka iz prošle revizije, kao i pravilnost izvršenja drugih transakcija).

Državni ured za reviziju nalaže (u dijelu koji se odnosi na obavljanje revizije) postupanje u skladu s odredbama Zakona o Državnom uredu za reviziju te Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumima.

2. Planiranje

2.1. Financijski plan i Godišnji program rada za 2023. doneseni su u prosincu 2022., na sjednici Glavnog odbora (kako je navedeno u uvodnim dijelovima navedenih dokumenata).

Financijskim planom prihodi su planirani u iznosu od 23.554,45 eura, a rashodi u iznosu od 17.604,00 eura. Planirani rezultat poslovanja za koji se očekivalo da će ga Stranka ostvariti na 31. prosinca 2023. nije obuhvaćen Financijskim planom. Financijski plan sastoji se od Plana prihoda i rashoda, Plana zaduživanja i otplata te obrazloženja skupina prihoda i rashoda, a ne sadrži obrazloženja programa, aktivnosti i projekata koji se planiraju provoditi u godini za koju se donosi Financijski plan.

Godišnjim programom rada za 2023. planirane su aktivnosti koje se odnose na organizaciju Stranke, promociju planiranih aktivnosti i ciljeva u 2023. te izgradnju financijske strukture. Godišnjim programom rada rashodi za predviđene aktivnosti planirani su u ukupnom iznosu od 20.754,45 eura, što je više za 3.150,45 eura ili 17,9 % od rashoda planiranih Financijskim planom. Za organizaciju Stranke (održavanje sastanaka tijela Stranke, skupova i kongresa, rad s članovima i simpatizerima Stranke kroz terenske i druge aktivnosti te jačanje učinkovitosti, unutarnje komunikacije i koordinacije) planirano je ukupno 15.754,45 eura, a za promociju planiranih aktivnosti i ciljeva (objavu promotivnih poruka i materijala na lokalnim postajama i tiskovinama, komunikaciju sa zainteresiranom javnošću i medijima, kao i jačanje prisutnosti na društvenim mrežama te poticanje članstva na aktivno sudjelovanje u radu Stranke) 5.000,00 eura. Navedene aktivnosti planirano je financirati iz članarina i članskih doprinosa (100,00 eura), prihoda po posebnim propisima (2.654,45 eura) te dobrovoljnim priložima / donacijama (20.000,00 eura).

Kao izvor financiranja u Godišnjem programu rada nisu navedeni prihodi (od imovine i otpisa obveza) koji su Financijskim planom planirani u ukupnom iznosu od 800,00 eura. Nadalje, u Godišnjem programu rada su osim aktivnosti navedeni i ciljevi koji se njihovim provođenjem planiraju ostvariti, međutim rashodi za predviđene aktivnosti planirani su u ukupnim iznosima, što onemogućava praćenje ostvarenja vrste rashoda za određenu aktivnost.

S obzirom na nedostavljanje dokumentacije potrebne za obavljanje revizije, ne može se potvrditi sastavljanje izvješća i izvršenja Godišnjeg programa rada i Financijskog plana.

Prema odredbama članka 5. Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija, neprofitna organizacija koja je obveznik vođenja dvojnog knjigovodstva obvezna je izrađivati godišnji program rada i financijski plan za njegovu provedbu. Odredbama članaka 16. i 17. Pravilnika o sustavu financijskog upravljanja i kontrola te izradi i izvršavanju financijskih planova neprofitnih organizacija (Narodne novine 119/15 i 134/22), propisano je da u financijskom planu neprofitne organizacije mora biti vidljiv planirani rezultat poslovanja za koji se očekuje da će ga neprofitna organizacija ostvariti na dan 31. prosinca godine koja prethodi godini za koju se donosi financijski plan; rezultat poslovanja sastoji se od prenesenog manjka, odnosno viška iz prethodnih godina i očekivanog manjka, odnosno viška za godinu koja prethodi godini za koju se donosi financijski plan. Nadalje, propisano je da se obrazloženje financijskog plana sastoji od obrazloženja skupina prihoda i rashoda te obrazloženja programa, aktivnosti i projekata koji se planiraju provoditi u godini za koju se donosi financijski plan; obrazloženje skupina prihoda i rashoda mora sadržavati parametre koji su se koristili kod izračuna potrebnih sredstava za svaku od skupina prihoda i rashoda; obrazloženje programa, aktivnosti i projekata mora sadržavati poveznicu s programom rada i potrebnim sredstvima za njihovu provedbu.

Prema odredbi članka 4., stavka 4. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, političke stranke mogu ostvarena financijska sredstva koristiti isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih programom rada i financijskim planom. Praćenju učinkovitog upravljanja i kontroli financijskih sredstava te stvaranju preduvjeta da se sredstva koriste isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih godišnjim programom rada, doprinosi i sastavljanje izvješća o izvršenju godišnjeg programa rada i financijskog plana.

Državni ured za reviziju nalaže financijskim planom obuhvatiti planirani rezultat poslovanja za koji se očekuje da će ga Stranka ostvariti na dan 31. prosinca godine koja prethodi godini za koju se donosi financijski plan, kao i obrazloženja programa, aktivnosti i projekata koji se planiraju provoditi u godini za koju se donosi financijski plan u skladu s odredbama Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija i Pravilnika o sustavu financijskog upravljanja i kontrola te izradi i izvršavanju financijskih planova neprofitnih organizacija.

Nadalje, Državni ured za reviziju preporučuje donijeti godišnji program rada i financijski plan s usklađenim podacima o predviđenim aktivnostima i planiranim rashodima. Preporučuje u godišnjem programu rada navesti rashode prema vrstama i iznosima te izvore financiranja kako bi se omogućilo učinkovitije upravljanje i kontrola financijskih sredstava.

Također, preporučuje sastaviti izvještaj o izvršenju financijskog plana i godišnjeg programa rada u svrhu usporedbe i mjerenja planiranih, ostvarenih i utrošenih financijskih sredstava te planiranih i ostvarenih aktivnosti i ciljeva, kao i kontrole jesu li financijska sredstva korištena isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih godišnjim programom rada.

3. Računovodstveno poslovanje i financijski izvještaji

- 3.1. Političke stranke su, prema odredbi članka 51. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, između ostalog, dužne voditi financijsko poslovanje i računovodstvo sukladno propisima o vođenju računovodstva neprofitnih organizacija, ovisno o vrijednosti imovine i visini ostvarenih prihoda u prethodnoj godini, neovisno o godini početka poslovanja, ako ovim Zakonom nije drugačije propisano.

Prema odredbama članaka 9., 12., 14. i 15. Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija, neprofitna organizacija, između ostalog, vodi knjigovodstvo po načelu dvojnog knjigovodstva, a prema rasporedu računa iz računskog plana za neprofitne organizacije. Poslovne knjige dvojnog knjigovodstva su: dnevnik, glavna knjiga i pomoćne knjige (analitičke knjigovodstvene evidencije poslovnih događaja koji su u glavnoj knjizi iskazani sintetički i druge pomoćne evidencije o stanju i promjenama imovine i obveza za potrebe nadzora i praćenja poslovanja). Neprofitna organizacija koja je obveznik vođenja dvojnog knjigovodstva obvezno vodi sljedeće pomoćne knjige: knjigu dugotrajne i kratkotrajne nefinancijske imovine, knjigu financijske imovine i obveza, knjigu blagajni i evidenciju putnih naloga i korištenja službenih vozila; vodi i posebne pomoćne evidencije: evidenciju danih i primljenih jamstava i garancija, knjigu ulaznih računa, knjigu izlaznih računa te ostale pomoćne evidencije prema posebnim propisima i svojim potrebama. Pomoćne knjige i posebne pomoćne evidencije ne moraju se voditi ako se izravnim raščlanjivanjem stavki glavne knjige osiguravaju potrebni podaci. Poslovne knjige vode se na način da osiguraju ispravnost i kontrolu unesenih podataka, čuvanje i mogućnost korištenja podataka, dobivanje uvida u promet i stanja na računima glavne knjige te vremenski slijed obavljenog unosa poslovnih događaja.

Državnom uredu za reviziju Stranka nije dostavila poslovne knjige dvojnog knjigovodstva (dnevnik, glavnu knjigu i pomoćne knjige), kao ni druge pomoćne evidencije i pripadajuću knjigovodstvenu dokumentaciju za 2023., a što je trebala učiniti u skladu s odredbama članka 20. Zakona o Državnom uredu za reviziju te članka 53., stavka 3. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu. S obzirom na navedeno, podatke iskazane u Financijskim izvještajima Stranke za 2023. (koji su dostavljeni Državnom uredu za reviziju unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja) nije moguće usporediti s podacima evidentiranim u poslovnim knjigama te se ne može provjeriti točnost, istinitost, pouzdanost i vjerodostojnost financijskih izvještaja, kao ni primjena propisa u vezi s financijsko-računovodstvenim poslovanjem Stranke u 2023. Zbog nemogućnosti pribavljanja dostatnih i primjerenih revizijskih dokaza, Državni ured za reviziju ne može izraziti mišljenje o tome jesu li Financijski izvještaji Stranke za 2023. u svim značajnim odrednicama sastavljeni u skladu s primjenjivim okvirom financijskog izvještavanja, a poslovne knjige vođene u skladu s odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu te propisima o računovodstvu za neprofitne organizacije.

Državni ured za reviziju nalaže (u dijelu koji se odnosi na obavljanje revizije te područje računovodstvenog poslovanja i financijskih izvještaja) postupanje u skladu s odredbama Zakona o Državnom uredu za reviziju te Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu.

Za 2023. sastavljeni su propisani financijski izvještaji: Bilanca, Izvještaj o prihodima i rashodima te Bilješke uz Bilancu i Bilješke uz Izvještaj o prihodima i rashodima. Financijski izvještaji s prilogima (Program rada i Financijski plan za 2023. te Izvještaj o primljenim donacijama za financiranje redovne političke aktivnosti u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2023.) dostavljeni su Državnom uredu za reviziju i Državnom izbornom povjerenstvu 6. ožujka 2024. (izvan zakonom propisanog roka) unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja i objavljeni su na mrežnim stranicama Državnog izbornog povjerenstva.

Prema odredbama članka 52., stavka 2. Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu, godišnji financijski izvještaji, zajedno s propisanim prilogima dostavljaju se Državnom uredu za reviziju i Državnom izbornom povjerenstvu, unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja, u roku od 60 dana od dana isteka izvještajnog razdoblja (rok za dostavu financijskih izvještaja za 2023. bio je 29. veljače 2024.).

Državni ured za reviziju nalaže dostavljanje financijskih izvještaja (s propisanim prilogima) Državnom uredu za reviziju i Državnom izbornom povjerenstvu, unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja u propisanom roku u skladu s odredbama Zakona o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referendumu.

Bilješke uz Bilancu sadrže dopunu i obrazloženje podataka, a Bilješke uz Izvještaj o prihodima i rashodima ne sadrže razloge zbog kojih je došlo do većih odstupanja u odnosu na ostvarenje prethodne godine. Naime, prihodi od dobrovoljnih priloga (donacija) su, u odnosu na prethodnu godinu, ostvareni više za 10.496,50 eura ili 96,9 %, dok su prihodi od članarina i članskih doprinosa ostvareni manje za 47,78 eura ili 90,0 %. Prihodi od naknada šteta i otpisa obveza u 2023. nisu ostvareni. Nadalje, vrijednosno najznačajnije smanjenje rashoda u odnosu na prethodnu godinu odnosi se na rashode amortizacije, i to za 824,04 eura ili 67,4 % i rashode za usluge za 2.688,95 eura ili 34,3 %. U okviru rashoda za usluge značajnije smanjenje odnosi se na zakupnine i najamnine koje su manje za 426,18 eura ili 95,0 %. Rashodi za naknade troškova službenih putovanja, usluge tekućeg i investicijskog održavanja, komunalne usluge, druge usluge i ugovorene kazne i druge naknade šteta nisu ostvareni u 2023. Prema odredbama članka 9. Pravilnika o izvještavanju u neprofitnom računovodstvu i Registru neprofitnih organizacija, Bilješke su dopuna podataka uz financijske izvještaje, mogu biti opisne, brojčane ili kombinirane, a označavaju se rednim brojevima s pozivom na AOP oznaku izvještaja na koju se odnose. U Bilješkama uz Izvještaj o prihodima i rashodima potrebno je navesti razloge zbog kojih je došlo do većih odstupanja u odnosu na ostvarenje prethodne godine.

Državni ured za reviziju nalaže u Bilješkama uz Izvještaj o prihodima i rashodima navesti razloge zbog kojih je došlo do većih odstupanja u odnosu na ostvarenje prethodne godine u skladu s odredbama Pravilnika o izvještavanju u neprofitnom računovodstvu i Registru neprofitnih organizacija.

Stranci je 11. listopada 2024. upućen na očitovanje elektroničkom i zemaljskom poštom Nacrt izvješća o obavljenoj financijskoj reviziji (primitak elektroničke pošte nije potvrđen, a zemaljska pošta nije preuzeta te je vraćena pošiljatelju). Stranka se nije očitovala na navedeni Nacrt izvješća.

Provedba naloga i preporuka

- 1.1. Državni ured za reviziju obavio je financijsku reviziju Stranke za 2022., o čemu je sastavljeno Izvješće. O financijskim izvještajima i usklađenosti poslovanja izražena su uvjetna mišljenja. Revizijom za 2023. djelomično je provjereno je li Stranka postupila prema nalogima i preporukama danim u prošloj reviziji, u skladu s Planom provedbe naloga i preporuka. S obzirom na to da zakonski predstavnik Stranke nije stavio na raspolaganje dokumentaciju i informacije za potrebe obavljanja revizije, provjera je obavljena temeljem financijskih izvještaja s propisanim priložima iz informacijskog sustava za nadzor financiranja te dokumentacije iz prošle revizije.

U tablici u nastavku navode se nalozi (N) i preporuke (P) iz prošle revizije i njihov status. Također, navode se nalozi i preporuke čiju provedbu zbog opravdanih razloga (neraspologanja dokumentacijom i informacijama) nije moguće provjeriti.

Tablica broj 4

Provedba naloga i preporuka iz prošle revizije

Redni broj	Naziv područja ili potpodručja	Godina prošle revizije	N ili P	Opis naloga ili preporuke	Rok prema Planu provedbe naloga i preporuka	Status
	1	2	3	4	5	6
1.	Sustav unutarnjih kontrola	2022.	P	Na mrežnim stranicama objaviti informacije o aktivnostima Stranke, unutarnje akte, odluke o imenovanju članova te odluke i izvješća o radu stranačkih tijela kako bi se uspostavila i osigurala transparentna i odgovorna vanjska komunikacija sa zainteresiranom javnošću.	31. prosinca 2024.	u postupku provedbe
2.		2022.	N	Sastaviti i donijeti odluke, zaduženja i evidencije u vezi s korištenjem i upravljanjem cjelokupnom imovinom kako bi se poslovanje Stranke uredilo na način da se imovinom upravlja i raspolaže prema načelima dobrog financijskog upravljanja i kontrola te načelu javnosti i transparentnosti u skladu s odredbama Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija.	31. ožujka 2024.	nije moguće provjeriti
3.		2022.	P	Odrediti osobe odgovorne za vođenje i kontrolu (likvidaturu) blagajničkog poslovanja.	provedeno do datuma predaje plana (12. prosinca 2023.)	nije moguće provjeriti
4.	Planiranje	2022.	N	Financijskim planom obuhvatiti rezultat poslovanja za koji se očekuje da će ga Stranka ostvariti na dan 31. prosinca godine koja prethodi godini za koju se donosi financijski plan, kao i obrazloženje programa, aktivnosti i projekata koji se planiraju provoditi u godini za koju se donosi financijski plan.	31. siječnja 2024.	nije provedeno
5.		2022.	P	Donijeti godišnji program rada i financijski plan s usklađenim podacima o predviđenim aktivnostima i planiranim rashodima.	31. siječnja 2024.	nije provedeno

Redni broj	Naziv područja ili potpodručja	Godina prošle revizije	N ili P	Opis naloga ili preporuke	Rok prema Planu provedbe naloga i preporuka	Status
	1	2	3	4	5	6
6.	Računovodstveno poslovanje	2022.	P	U godišnjem programu rada navesti rashode prema vrstama i iznosima te izvore financiranja kako bi se omogućilo učinkovitije upravljanje i kontrola financijskih sredstava te stvorili preduvjeti da se sredstva koriste isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih godišnjim programom rada.	31. siječnja 2024.	nije provedeno
7.		2022.	P	Sastaviti izvještaj o izvršenju financijskog plana i godišnjeg programa rada u svrhu usporedbe i mjerenja planiranih, ostvarenih i utrošenih financijskih sredstava te planiranih i ostvarenih aktivnosti i ciljeva, kao i kontrole jesu li financijska sredstva korištena isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih godišnjim programom rada.	31. siječnja 2024.	nije moguće provjeriti
8.		2022.	N	Ustrojiti sve poslovne knjige s propisanim podacima.	provedeno do datuma predaje plana (12. prosinca 2023.)	nije moguće provjeriti
9.		2022.	N	Voditi poslovne knjige na način kojim se, između ostalog, omogućava provjera poslovnih događaja i poslovanja neprofitne organizacije, ostvarivati rashode na temelju uredne, potpune, kontrolirane i ovjerene knjigovodstvene dokumentacije, a uz knjigovodstvene isprave (račune) na temelju kojih su ostvareni rashodi pribaviti specifikacije o primitku robe i usluga.	provedeno do datuma predaje plana (12. prosinca 2023.)	nije moguće provjeriti
10.		2022.	P	Bilješkom na računima i drugoj knjigovodstvenoj dokumentaciji ili na drugi način (prilozi, šifre, podaci u pomoćnim evidencijama) naznačiti podatke iz kojih će se ostvareni rashodi nedvojbeno povezati s planiranim aktivnostima, odnosno s ostvarenjem ciljeva utvrđenim godišnjim programom rada i financijskim planom.	provedeno do datuma predaje plana (12. prosinca 2023.)	nije moguće provjeriti
11.		2022.	N	U poslovnim knjigama evidentirati i u financijskim izvještajima iskazati rashode prema rasporedu računa iz računskog plana za neprofitne organizacije.	provedeno do datuma predaje plana (12. prosinca 2023.)	nije moguće provjeriti
12.		2022.	N	U poslovnim knjigama evidentirati i u financijskim izvještajima iskazati potraživanja u skladu s odredbama Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija te od odvjetničkog društva zatražiti povrat više uplaćenih sredstava.	provedeno do datuma predaje plana (12. prosinca 2023.)	nije moguće provjeriti

Redni broj	Naziv područja ili potpodručja	Godina prošle revizije	N ili P	Opis naloga ili preporuke	Rok prema Planu provedbe naloga i preporuka	Status
	1	2	3	4	5	6
13.		2022.	N	Popisom imovine i obveza obuhvatiti cjelokupnu imovinu i obveze sa stanjem na datum bilance radi usklađenja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem te potvrditi vjerodostojnost popisnih lista potpisima članova povjerenstva za popis.	31. siječnja 2024.	nije moguće provjeriti
14.		2022.	N	Obračunavati amortizaciju za prijevozna sredstva u cestovnom prometu i uredski namještaj prema propisanim stopama amortizacije.	provedeno do datuma predaje plana (12. prosinca 2023.)	nije moguće provjeriti
15.	Financijski izvještaji	2022.	N	U Bilješkama uz Izvještaj o prihodima i rashodima navesti razloge zbog kojih je došlo do većih odstupanja u odnosu na ostvarenje prethodne godine.	31. ožujka 2024.	nije provedeno

Obrazloženje dane preporuke koja je u postupku provedbe te naloga i preporuka koji nisu provjereni daje se u nastavku.

- U vrijeme obavljanja revizije (rujan 2024.) rok za provedbu navedene preporuke nije istekao, a mrežna stranica Stranke te profil na društvenoj mreži Facebook nisu aktivni ni dostupni. (redni broj 1.)
- S obzirom na to da Stranka nije Državnom uredu za reviziju stavila na raspolaganje dokumentaciju i informacije potrebne za obavljanje revizije, statusi za deset naloga i preporuka danih u prošloj reviziji nisu provjereni. (redni brojevi 2. i 3. te 7. do 14.). Za naloge i preporuke koji se odnose na financijske izvještaje s propisanim priložima, a Državnom uredu za reviziju dostavljeni su unosom u informacijski sustav za nadzor financiranja, nakon odgovarajuće provjere utvrđeni su pripadajući statusi. (redni brojevi 4., 5., 6. i 15.)

Stranka je i nadalje u obvezi postupati prema nalogima i preporukama Državnog ureda za reviziju, koji nisu provedeni i koji nisu provjereni.

1.2. Stranka se također nije očitovala ni na status naloga i preporuka iz prošle revizije.